

YLIVIESKAN SEUTUKUNNAN TURVALLISUUS- SUUNNITELMA

2009-2012

Ylivieskan kaupunki
Kalajoen kaupunki
Oulaisten kaupunki
Merijärven kunta
Alavieskan kunta
Sievin kunta



Versio 0.6
8.1.2009

Koonnut: Jari Lepistö, Jokilaaksojen pelastuslaitos

Etusivun kuvälähde:

http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Multiply_Branched_Erosion_Pattern_in_the_Sand.JPG

Muotoilu: Jari Lepistö

Suunnitelmalla on vapaa levitysoikeus.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
1.1. ORGANISOITUMINEN JA TAVOITE	4
1.2. TURVALLISUUSUUNNITTELUN JOHTORYHMÄ JA ASIANTUNTIJATYÖRYHMÄT ..	5
1.3. RYHMIEN TYÖNJAKO	6
2. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY JA LIIKENNETURVALLISUUS	8
2.1. LIIKENNETURVALLISUUS	8
2.1.1. <i>Nykytila-analyysi</i>	8
2.1.2. <i>Toimenpiteen ongelmien ratkaisujen kehittämiseksi</i>	8
2.2. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY	9
2.2.1. <i>Nykytila-analyysi</i>	9
2.2.2. <i>Toimenpiteen ongelmien ratkaisujen kehittämiseksi</i>	9
3. RAJATURVALLISUUS	11
3.1. NYKYTILA	11
3.1.1. <i>Toimintaympäristö</i>	11
3.1.2. <i>Rajanylitysluotto</i>	11
3.2. KESKEISIMMÄT TOIMENPITEITÄ VAATIVAT ONGELMAKOHDAT JA RISKIEN KARTOITUS	12
3.2.1. <i>Laiton maahanmuutto</i>	12
3.2.2. <i>Muu rikollisuus</i>	12
3.2.3. <i>Nykyiset toimenpiteet</i>	12
3.2.4. <i>Keskeiset toimenpide-esitykset/suosituks</i>	13
4. VESITURVALLISUUS JA MERIPELASTUS	14
4.1. NYKYTILA	14
4.1.1. <i>Toimintaympäristö</i>	14
4.1.2. <i>Veneilykulttuuri</i>	14
4.1.3. <i>Veneilyonnettomuudet ja meripelastustapahtumat</i>	15
4.1.4. <i>Uimarannat</i>	15
4.1.5. <i>Meripelastus</i>	15
4.2. KESKEISET TOIMENPITEITÄ VAATIVAT ONGELMAKOHDAT	16
4.2.1. <i>Ongelmat, riskit, uhat</i>	16
4.2.2. <i>Nykyiset toimenpiteet</i>	16
4.2.3. <i>Keskeiset toimenpide-esitykset/suosituks</i>	17
5. RIKOSTEN ENNALLA EHKÄISY JA TORJUNTA	18
5.1. NYKYTILA	18
5.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI	18
6. VÄKIVALLAN VÄHENTÄMINEN	20
6.1. NYKYTILA	20
6.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI	21
7. RIKOKSEN UHRIN ASEMA	23
7.1. NYKYTILA	23
7.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI	23
8. YRITYSTEN JA JULKISTEN PALVELUIDEN TURVALLISUUS	24
8.1. NYKYTILA	24
8.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI	24
9. SYRJÄYTYMISEN JA HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMISEN EHKÄISY	25
9.1. NYKYTILA	25
9.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI	25
10. SEURANTA	27

1. JOHDANTO

Sisäasiainministeriö asetti 4.4.2005 työryhmän laatimaan ehdotuksen seudullisen ja paikallisen turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi ja valtakunnallisen mallin laatimiseksi. Työryhmän tehtävä perustui valtioneuvoston 23.9.2004 tekemään päätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta, jossa on vahvistettu strategiset linjaukset ja toimenpiteet vuonna 1999 valtioneuvoston vahvistaman Turvallisuustalkoot – kansallisen rikosentorjuntaohjelman päätösten mukaisesti käynnistetyn turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa edellytetyt linjaukset turvallisuussuunnittelutyön jatkamiseksi valmistuivat keväällä 2006. Työryhmä jätti ehdotuksensa 12.4.2006 (SM julkaisu 19/2006). Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä käsitteli ehdotukset kokouksessaan 18.5.2006 ja hyväksyi ehdotukset sekä käynnisti niiden toimeenpanon.

Työryhmän keskeisiä ehdotuksia olivat:

Paikallisella tasolla on laadittava turvallisuussuunnittelun prosessikuvaus (julkaisun 19/2006 liitteenä) turvallisuussuunnitteluprosessi kokonaisuudessaan on neljän vuoden pituinen ja se liitetään kunnanvaltuustojen työskentelyaikatauluun. Turvallisuussuunnittelusta vastaa paikallistasolla ryhmä, johon kuuluvat kunnan johto, poliisipäällikkö ja pelastustoimen edustaja. Ryhmän ensimmäisen kokouksen koollekutsujana toimi poliisipäällikkö (organisoitumiskokous pidetty Ylivieskassa 26.10.2006).

Turvallisuussuunnittelua kehitetään edelleen paikallisen tason turvallisuusyhteistyön tärkeimmäksi muodoksi ja yhteistyön rakenteeksi. Turvallisuussuunnitelma on sateenvarjo, jota voi täydentää sektorikohtaiset suunnitelmat. Turvallisuussuunnittelun kohteeksi otetaan alue, joka muodostaa turvallisuustilanteen perusteella arvioituna ja suunnitelman käytännön toteuttamisen kannalta yhtenäisen alueen. Olemassa olevien suunnitelmien alueellista kattavuutta tarkistetaan tarpeen mukaan. Lääninhallitusten poikkihallinnolliset elimet (esimerkiksi sisäisen turvallisuuden työryhmät) tukevat, edistävät ja seuraavat turvallisuussuunnittelun etenemistä paikallisella tasolla

1.1. ORGANISOITUMINEN JA TAVOITE

Oulun lääninhallitus on asettanut 13.2.2007 tehdyllä päätöksellä sisäisen turvallisuuden yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmän tehtävänä on lisätä lääninhallituksen osastojen välistä säännöllistä ja pysyvää yhteistyötä eri sektorien toiminnan ja yhteensovittamisen ja koordinaation vahvistamiseksi. Yhteistyön parantamisen tavoitteena on koordinoida paremmin eri sektoreiden toimenpiteitä ja näin lisätä niiden vaikuttavuutta. Yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii maaherra Eino Siuruainen ja työ-

ryhmään kuuluvat edustajat sivistys-, pelastus-, hallinto-, liikenne-, sosiaali- ja terveys sekä poliisiosastolta.

Turvallisuussuunnittelun valmisteluun osallistuvat tahot ovat: Ylivieskan kaupunki, Kalajoen kaupunki, Merijärven kunta, Oulaisten kaupunki, Sievin kunta, Alavieskan kunta, Rajavartiolaitos, Poliisi, Jokilaaksojen pelastuslaitos, Peruspalveluyhtymä Kallio ja Meripelastusseura.

Maantieteellinen alue on Ylivieskan Seutukunta.

Ylivieskan seutukunnan turvallisuussuunnittelun johtoryhmässä päädyttiin tekemään Ylivieskan seutukunnan turvallisuussuunnitelman ja ensimmäisenä tehtävänä oli kerätä asiantuntijaryhmät. Ylivieskan seutukunnassa on muodostettu neljä asiantuntijaryhmää. Työssä lähdettiin käyntiin sisäasiainministeriön julkaisun 19/2006 kohdan 5 mukaisella runkoasettelulla. Myöhemmässä vaiheessa jouduttiin kuitenkin yritysturvallisuuden työryhmä sulauttamaan rikosten ennaltaehkäisyn ja torjunnan työryhmään.

Yhteisenä tavoitteena on, että turvallisuussuunnitelma viedään kunnantvaltuustojen käsittelyyn vaalikauden alussa vuonna 2009.

1.2. TURVALLISUUSSUUNNITTELUN JOHTORYHMÄ JA ASiantuntija-TYÖRYHMÄT

Turvallisuussuunnittelua johtavan johtoryhmän kokoonpano, työnjako ja johtamiseen liittyvät menettelyt.

Johtoryhmä

Petri Oulasmaa	poliisipäällikkö, Ylivieskan poliisilaitos
Jari Lepistö	riskienhallintapäällikkö, Jokilaaksojen pelastuslaitos
Esa Anttio	satamalaitos, Kalajoen kaupunki
Asko Ojamäki	kaupunginjohtaja, Ylivieskan kaupunki
Esa Sippola	kaupunginjohtaja, Oulaisten kaupunki
Hans Olander	kunnan johtaja, Alavieskan kunta
Markku Koski	kunnanjohtaja, Sievin kunta
Kaija Eskola	kunnanjohtaja, Merijärven kunta
Jukka Puoskari	kaupunginjohtaja, Kalajoen kaupunki
Jyrki Lahti	yliluutnantti, Rajavartiolaitos
Kaija Leppälä	Peruspalveluyhtymä Kallio

Syrjäytymisen ja häiriökäyttäytymisen ehkäisyn asiantuntijaryhmä

Kaija Leppälä (pj)	Peruspalveluyhtymä Kallio
Rainer Kolppanen	Kalajoen kaupunki
Sakari Jääskelä	Ylivieskan poliisilaitos
Vesa Nuutinen	Sievin kunta
Anne Mäki-Leppilampi	Kalajoen kaupunki

Pasi Kiiskilä	Jokilaaksojen pelastuslaitos
Kati Alavaikko	Oulaisten kaupunki
Onni Mononen	Peruspalveluyhtymä Kallio
Minna Similä	A-Klinikka

Onnettomuuksien ehkäisyn ja liikenneturvallisuuden asiantuntijaryhmä

Harri Huumo (pj)	Jokilaaksojen pelastuslaitos
Pekka Toiviainen	Tiehallinto
Tomi Reinikainen	Kalajoen poliisilaitos
Merja Kronoff	Kalajoen kaupunki
Markku Ketonen	Oulaisten kaupunki
Mauri Haikola	Ylivieskan kaupunki

Rikosten ja väkivallan ehkäisyn, rikosten uhrin aseman ja yritysturvallisuuden asiantuntijaryhmä

Pertti Hautala (pj)	Ylivieskan poliisilaitos
Veijo Alavaikko	Ylivieskan poliisilaitos
Sakari Jääskelä	Ylivieskan poliisilaitos
Satu Takalo	Oulaisten kaupunki
Heli Huttunen	Kalajoen kaupunki
Jussi Kylmä	Sievin kunta
Tapio Rasmus	Alavieskan kunta
Jari Räsänen	Merijärven kunta

Vesi- ja rajaturvallisuuden asiantuntijaryhmä

Jyrki Lahti (pj)	Rajavartiolaitos
Juha Alajoki	Rajavartiolaitos
Esa Anttio	Kalajoen satama
Kauko Himanka	Jokilaaksojen pelastuslaitos
Sakari Limnell	Jokilaaksojen pelastuslaitos
Antti Jutila	Rajavartiolaitos

1.3. RYHMIEN TYÖNJAKO

Johtoryhmän puheenjohtajana oli v. 2007-5/2008 poliisipäällikkö Petri Oulasmaa. Toukokuusta 2008 puheenjohtajana on toiminut riskienhallintapäällikkö Jari Lepistö. 1.1.2009 lähtien puheenjohtajuus on kunnanjohtajien kierrossa. Ensimmäisenä aloittaa Sievin kunnanjohtaja Markku Koski. Puheenjohtajuuskausi on kaksi vuotta. Sihteerinä toimivat pelastuslaitoksen ja poliisin edustajat vaalikausittain. Ensimmäisenä sihteerinä aloittaa pelastuslaitos.

<i>Kausi</i>	<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Sihteeri</i>
2009-2010	Markku Koski, Sievi	Jokilaaksojen pelas-

2011-2012	Asko Ojamäki, Ylivieska	tuslaitos
2013-2014	Määritellään seuraavassa turvallisuussuunnitelmassa	Jokilaaksojen poliisilaitos

Turvallisuussuunnitelman tiedottamisesta vastaa johtoryhmän puheenjohtaja ja sihteeri.

Asiantuntijaryhmät kokoontuvat tarvittaessa johtoryhmän toimeksiantojen seurauksena. Asiantuntijaryhmien kokoonpano tarkistetaan valtuustokausittain.

2. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY JA LIIKENNETURVALLISUUS

2.1. LIIKENNETURVALLISUUS

2.1.1. Nykytila-analyysi

Ylivieskan seutukunnan alueella on todettu liikennemäärien olevan kasvussa, joka lisää tarvetta panostaa Ylivieskan seutukunnan liikenneturvallisuuteen. Seutukunnan erityispiirteinä ovat seuraavat seikat: seutukuntaa halkovat vilkasliikenteiset tiet kuten valtatie 8, 27 ja 28 ja kantatiet 63 ja 86. Liikennemäärät ovat kasvaneet n. 3 % vuodessa. Alueen liikenteestä suurin osa on työmatka- sekä läpikulkuliikennettä. Oulun eteläisen alueen kehittyminen näkyy selkeästi alueella tapahtuvassa liikennemäärän kasvussa. paljon kylätaajamia, joita halkovat suuret tiet runsaan maatalouden myötä suurien ja hitaiden maatalouskoneiden määrän kasvu liikenteessä teitä paljon pohjavesialueiden päällä.

Huolestuttavana piirteinä pidetään rattijuopumusten määrän kasvua ja osuutta liikenneonnettomuuksissa. 8-tien automaattiset nopeuden valvontakamera on todettu hyväksi ja onnistuneeksi ratkaisuksi ylinopeuksien torjunnassa. Ilmaston muutosten myötä talviliikenteen ”pääkallokehien” määrän kasvu tulevaisuudessa sekä hiekoituksen ja suolauksen tarpeen lisäys on jo nähtävissä. Väestö ikääntyy ja joukkoliikenteen vähyyden takia ikäihmisten määrä liikenteessä lisääntyy. Ylivieskan seutukunnan läpi kulkee vilkasliikenteinen rautatieosuus, jolla liikkuu huomattava määrä ihmisiä sekä erilaisia palavia nesteitä ja vaarallisia kemikaaleja.

2.1.2. Toimenpiteen ongelmien ratkaisujen kehittämiseksi

Taajama-alueiden nopeuksien pudotuksissa on havaittu hyväksi keinoksi karkikolmioiden poistaminen risteysalueilta. Pääteiden kuten 27 ja 86 ajettavien ylinopeuksien valvonnassa toimivin ratkaisu on poliisin valvontakameroiden rakentaminen näille tieosuuksille. Ikäihmisille tulee järjestää kunnissa paremmat mahdollisuudet joukkoliikenteeseen, jolloin ikäihmisten ei tarvitsisi liikkua omilla autoilla niin paljon. Myös ikäihmisten ajolupia myönnettäessä tulisi myöntämisen kriteerejä tarkistaa. Vanhempien vastuuta tulisi korostaa liikenneturvallisuuden ”kouluttajana” lapsilleen. Kuntien ja eri alueellisten viranomaisten yhteistyötä kannattaa jatkaa ja mielellään tiivistääkin.

Alueemme sisäistä työmatkojen joukkoliikennettä tulisi parantaa. Linja-autovuoroja ja VR:n henkilöjunaliikenteen aikatauluja kehittämällä siten, että ne palvelevat paremmin alueellamme työssä käyviä ihmisiä. Näillä keinoilla vähennettäisiin henkilöautoliikennettä ja liikenneturvallisuus paranisi.

2.2. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY

2.2.1. Nykytila-analyysi

Koulujen, päiväkotien, hoitolaitosten ym. kiinteistöjen turvallisuustason on todettu olevan hyvässä kunnossa ja toimivan kuntien sekä viranomaisten yhteistyön ja valvonnan ansioista. Kuten koko maassa, myös Ylivieskan seutukunnassa alentuneen toimintakyvyn omaavat henkilöt saattavat muodostaa turvallisuusriskin sekä itselleen, että muille samassa kiinteistössä asuville. Toisaalta henkilöitä pyritään hoitamaan kotiinsa niin pitkää kuin mahdollista, mutta samalla loukkaantumis- ja paloturvallisuusriskit kasvavat merkittävästi. Sosiaalisesti syrjäytyneet katsottiin muodostavan todellisen haasteen eri viranomaisille.

Yhtenä merkittävänä turvallisuusriskinä nähdään olevan erilaisten luonnononnettomuuksien määrän lisääntyminen. Viime vuosina etenkin rankkasateiden määrä on lisääntynyt kesäaikaan. Myös muut normaaliajan häiriötilanteet tulee ottaa huomioon kuten laajat pitkät sähkökatkot, juomaveden saastuminen, teleliikenteen katkeaminen ym. Kuntien palvelujen ulkoistamisen myötä myös paikallistuntemus häviää, josta voi seurata esim. häiriötilanteessa pitkiä viiveitä vian löytymiseksi.

2.2.2. Toimenpiteen ongelmien ratkaisujen kehittämiseksi

- Vanhusten ja muiden riskiryhmien kanssa toistuvasti toimivien ammattiryhmien (kodinhoitajien, sairaankuljettajien, poliisin ym.) kouluttaminen pelastusviranomaisen toimesta onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, jolloin he voivat käynnillään vaikuttaa myös niihin asioihin.
- Median kautta välitettävää kansalaisten valistusta tulisi lisätä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä.
- Luonnononnettomuuksien kuten tulvien, rankkasateiden, lumimyrskyjen, jne. varalta tulee kuntien kartoittaa omat riskinsä ja laatia toiminta suunnitelmat niiden varalle.
- Sähkökatkojen varalle tulee kuntien kriittisimpien toimintojen (sairaalat, terveyskeskukset, kaupungin talot, vesilaitokset, satama jne.) turvaamiseksi järjestää varavoimalähteet. Vesilaitosten tulisi tehdä riskikartoitus ja puuttua havaittuihin ongelmakohtiin sekä laatia suunnitelmat häiriötilanteiden varalle. Riskien kartoittamisessa ja muissa onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä työssä on hyvä olla yhteydessä pelastuslaitokseen.
- Asumisen paloturvallisuuden parantamisessa kuntien vastuulla oleviin kiinteistöihin tulisi asentaa sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia. Näin ehkäistäisiin pariston puuttuminen ja varmennettaisiin palovaroittimen antama varhainen hälytys alkavasta palosta. On todettu, ellei asukas itse kykene toimimaan palotilanteessa, niin palovaroittimen äänen kuullessa naapurit hälyttävät apua paikalle.

Olisi hyvä jos vakuutusyhtiöt olisivat enemmän mukana onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä. Esim. vakuutusmaksujen hinnoittelussa huomioitaisiin paremmin kiinteistöön omaehtoisesti asennettavien palo- ja murtoilmaisulaitteiden tuoma etu vahinkojen pienentämisessä. Kuntien tulisi omiin kiinteistöihin asentaa palo- ja murtoautomatiikkaa saneerauksien yhteydessä. Vahinkojen ennaltaehkäisy tuo parhaat säästöt ja ”maksaa” laiteinvestoinnit nopeasti takaisin.

Lisäksi huolta aiheuttaa lisääntynyt päihteidenkäytön aiheuttavat riskit niin liikenteessä kuin asumisen turvallisuudessakin. Erityisesti liikenneturvallisuuden valvonnalla on merkitystä ja sille toivotaan enemmän näkyvyyttä.

3. RAJATURVALLISUUS

Rajavartiolaitoksen toiminnan tavoitteena on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Turvallisuuden ylläpidolla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla pyritään estämään rajan ylittämisestä annettujen säännösten rikkominen, sekä rajat ylittävästä henkilöliikenteessä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat. Rajavartiolaitos toimii rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Rajaturvallisuuden ylläpidon lisäksi rajavartiolaitos suorittaa erikseen säädettyjä valvontatehtäviä, sekä toimenpiteitä rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteeseen saattamiseksi, poliisi- ja tullitehtäviä, maa-alueen etsintä- ja pelastustehtäviä sekä osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen. Lisäksi rajavartiolaitos vastaa meripelastustoimen järjestelyistä

3.1. NYKYTILA

3.1.1. Toimintaympäristö

Ylivieskan seutukunnan alueella ainoa rajanylityspaikka on Kalajoen satama. Rajanylitysliikenne rajoittuu kauppa-aluksiin ja huviveneisiin. Toimivaltaiset viranomaiset alueella ovat poliisi, tulli ja rajavartiolaitos. Rajatarkastuksista vastaa rajavartiolaitos.

3.1.2. Rajanylitysliikenne

Kalajoen satamassa tapahtuva rajanylitysliikenne on pääasiassa kaupapaivaliikennettä. Satamassa käy keskimäärin n. 100 laivaa vuodessa, joista suoraan ulkomailta tulee yli puolet. Suomalaisia aluksia on vain muutama. Liikennemäärät ovat lisääntymässä. Suoranaista henkilöliikennettä on vähän, pääasiassa kauppa-alusten miehistönvaihtojen muodostamaa.

Varsinaiseksi rajanylitysliikenteeksi ei lasketa merimiesten maissa käyntiä. Merimiehillä, satamassa olevan aluksen miehistöluettelossa ollessaan on lain myöntämä vapaus käydä maissa sen sataman sijaintipaikkakunnalla, tai lähipaikkakunnilla jossa heidän aluksensa poikkeaa. Tällöin merimiehen ei tarvitse erikseen ilmoittautua rajanylityspaikalla.

Kalajoen merivartioasemalla henkilöiden maahantuloa on erittäin harvoin, koska perämerelle tulevat ulkomaalaiset huviveneet ovat pääsääntöisesti käyneet Suomessa rajatarkastuksessa jo ennen Kalajoelle saapumistaan.

RAJANYLITYSLIIKENTEESSÄ HAVAITUT RIKKOMUKSET

Laitonta maahantuloa Ylivieskan seudulla ei tiettävästi tapahdu. Laivojen kapteenit havaitessaan salamatkustajia ilmoittavat jo hyvissä ajoin asiasta, joten satamaan tullessaan viranomaiset voivat jo hyvissä ajoin ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

RAJANYLITYSLIIKENTEESSÄ MAHDOLLISESTI AIHEUTUVAT MUUT UHAT

Kansainvälisen terrorismin lisääntyminen on aiheuttanut painetta lisätä laivojen ja satamien turvallisuutta. Tätä varten on laadittu meriliikenteen turvatoimilaki (ISPS) aiheuttanut isoja muutoksia varsinkin satama-alueille. Päivitetyn lainsäädännön myötä ovat lain piiriin kuuluvat alueet laajentuneet satamarakenteista vaikuttamaan koko satama-alueetta. Luvaton liikenne ja oleskelu satama-alueella on samalla estetty.

3.2. KESKEISIMMÄT TOIMENPITEITÄ VAATIVATA ONGELMAKOHDAT JA RISKIEN KARTOITUS

3.2.1. Laiton maahanmuutto

Nykyisen arvion mukaan laittoman maahantulon tapahtuminen Ylivieskan seudulla on epätodennäköistä. Turvapaikanhakijoita ei ole ollut ja ISPS koodiston aiheuttamat muutokset satama-alueella vaikeuttavat laitonta maahantuloa selvästi.

3.2.2. Muu rikollisuus

Huumausaineiden kuljetukseen salakuljettajat pyrkivät löytämään uusia välitysreittejä. Laivat ja niiden lastit ovat olleet perinteisiä välineitä salakuljettajille.

3.2.3. Nykyiset toimenpiteet

- Rajaturvallisuutta ylläpidetään ja rikoksia ennalta ehkäistään yhteistyössä PTR-viranomaisten kanssa.
- Laaditaan riskianalyysyjä ja seurataan meriliikennettä.
- Tehdään alustarkastuksia sekä rajatarkastuksia kauppa-aluksilla satamissa. Alustarkastustoimintaa on lisätty mm. merivartioston koirapartioiden toimesta
- Rajavalvonnan ja säännöllisen partioinnin yhteydessä tehdään mm. vesiliikenne- ja ulkomaalaisvalvontaa.
- Satamissa järjestetään ISPS-harjoituksia.
- Työkierto (merivartijat olivat poliisin mukana 3 vko/mies yht. 4 miestä)

3.2.4. Keskeiset toimenpide-esitykset/suositukset

Kehitetään viranomaistoimintaa entisestään mm.

- työkierron jatkaminen toimivaltaisten virkakuntien kesken ja tätä kautta tietojen vaihdon lisääminen
- yhteiset valvontaiskut kauppa-aluksiin, riskianalyyseihin perustuen
- Säännölliset ISPS-harjoitukset sataman johdolla ja niihin osallistuminen viranomaistoimijoina
- koulutusyhteistyön lisääminen varaamalla kunkin viranomaisen järjestämiin tilaisuuksiin paikkoja myös toisille viranomaisille.

4. VESITURVALLISUUS JA MERIPELASTUS

4.1. NYKYTILA

4.1.1. Toimintaympäristö

Ylivieskan seutukunnan merialueella on vähän saaria, vedet ovat matalat, kivikkoiset ja tästä johtuen melko vaikeakulkuiset ilman paikallistuntemusta. Saarissa on vähän suojasatamia, rannat matalia joten niihin on vaikea rantautua. Veneilyalueet ovat pääosin suojattomia koska suojaavaa saaristoa on ainoastaan Rahjan edustalla. Hyvin merkittäviä veneilyväyliä löytyy Rahjan saaristosta. Osittain puutteellisesti merkittäviä väyliä löytyy seutukunnan alueen muiden pienvene- ja kalasatamien edustoilta. Kalajoen alueella on useita matkailuyrittäjiä jotka tarjoavat palveluitaan merialueelle. Rahjan saaristossa on useita veneilijöille ja retkeilijöille tarkoitettuja rantautumis- ja leirytympäristöjä.

4.1.2. Veneilykulttuuri

Ylivieskan seutukunnan merialueella huviveneily on kohtalaisen vilkasta. Pääosa veneilijöistä on kalastajia ja mökkiläisiä, joilla on mökki saareissa. Kalastajat liikkuvat isommilla kalaveneillään lähinnä ulkosaariston matalikoilla ja avomerellä, mökkiläiset pienemmillä avoveneillään saariston suojassa. Syksyllä metsästäjät ja marjastajat liikkuvat aktiivisesti saaristossa. Maa- ja Ulkokalla vetävät myös puoleensa veneilijöitä ja toimivat Perämeren alueella huviveneilyn kauttakulku kohteina. Vierasveneilyä varten Kalajoella on suunnitteilla tasokas vierasvenesatama Keskuskaariin.

Alueen veneilijöiden käyttämä venekalusto on monipuolista. Veneet ovat kuitenkin pääsääntöisesti merelle soveltuvia, merikelpoisia, hyväkuntoisia ja varustettu kohtalaisen asianmukaisesti. Veneilijät ovat myös nykyisin valistuneita ja tietotaito suurimmalla osalla on isältä pojalle siirtynyttä. Veneiden merenkulkuun vaikuttavat apuvälineet yleistyvät. Merikartat ovat korkealaatuisia ja helposti hankittavissa esim. kirjakaupoista. Merikartoissa on kuitenkin paikallisia puutteita ja kaikkia kareja ei ole merkitty, näissä tapauksissa paikallistuntemus onkin erittäin tärkeä.

Aktiivisella vesiliikenteen valvonnalla ja valistuksella on ollut merkittävä rooli veneilykulttuurin parantamiseen. Veneilijät ovat varustautuneet hyvin. Alkoholitilanne ei ole ongelma Ylivieskan seutukunnan merialueella mikä sekin johtuu valvonnan tehostumisesta ja kiinnijäämisriskin kasvamisesta. Kesällä 2007 Ylivieskan seutukunnan merialueella ei tavattu yhtään ruorijuopumuksesta epäiltyä. Raahe-Kalajoki merivartioaseman toiminta-alueella tarkastettiin n. 260 venettä kesän aikana, lähes kaikkien tarkastettujen veneiden kuljettajat myös puhallutettiin.

4.1.3. Veneilyonnettomuudet ja meripelastustapahtumat

Ylivieskan seutukunnan merialueella vakavia veneilyonnettomuuksia ja meripelastustapahtumia tapahtuu erittäin harvoin. Meripelastustapahtumat ovat pääosin pienimuotoisista avustustehtäviä (tekninen vika, polttoaineen loppuminen) joita niitäkin on alueella vuosittain vain muutamia.

4.1.4. Uimarannat

Lainsäädäntö (EU direktiivi) asettaa erityiset vaatimukset kuntien ja kaupunkien virallisille uimarannoille. Kunnat (terveystarkastaja) vastaavat virallisten uimarantojen turvallisuudesta ja siisteydestä. Tarkennetaan!

4.1.5. Meripelastus

Meripelastustoimi perustuu kansainvälisiin sopimuksiin sekä meripelastuslakiin (1145/2001) ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen meripelastuksesta (37/2002).

Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen, joka vastaa meripelastustoimen järjestämisestä. Johtavana meripelastusviranomaisena rajavartiolaitos on velvollinen huolehtimaan meripelastuksen suunnittelusta, kehittämisestä ja valvonnan sekä meripelastustoimeen osallistuvien viranomaisten ja vapaaehtoisten toiminnan yhteensovittamisesta www.meripelastuskeskus.fi Merivartioston yksiköt osallistuvat meripelastukseen www.raja.fi Toiminta-alueen meripelastusmäärät ovat vähäisiä ja ne painottuvat Raahen edustalle ja sen saaristoon. Raahen seutukunnan alueella meripelastusvalmius on hyvä. Meripelastustilanteisiin lähes poikkeuksetta kyetään osoittamaan useampia etsintäyksiköitä.

Merivartioaseman ja sen kaluston lisäksi alueella on meripelastusvalmiutta seuraavasti:

- Pyhäjoella on meripelastusyhdistys joilla on hyvä kalusto ja osaava henkilöstö. www.meripelastus.fi .Tarvittaessa he osallistuvat meripelastustoimiin myös Kalajoella. Kalajoelle on perusteilla Pyhäjoen meripelastusyhdistyksen alaisuuteen alaosasto.
- Jokilaaksojen pelastuslaitoksella on Kalajoella E-luokan öljyntorjunta-alus ja Faster 560 työvene sekä pienempi alumiininen apuvene trailerilla. www.jokipelastus.fi . Ylivieskan seutukunnan paloasemilla on pintapelastusvalmius. Kalajoen paloasemalla myös vesisukellusvalmius vuoden 2009 alusta.
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu myös omalta osaltaan tukee meripelastusta. www.vapepa.fi
- Muut viranomaiset tukevat meripelastusta meripelastuslaissa säädettyjen tehtäviensä mukaisesti, tehtävät löytyvät meripelastuskeskuksen sivuilta kohdasta meripelastuksen suorittajat.

Seutukunnan alueella järjestetään vuosittain meripelastuksen osalta yhteisharjoituksia merivartioston johdolla, niin kesällä kuin talvella. Yksiköt harjoittelevat myös itsenäisesti.

Seutukunnan paloasemilla järjestetään pintapelastuskoulutusta koulutusohjelman mukaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Satamalaitoksen ISPS turvajärjestelmään kuuluu myös vuosittaiset turvaharjoitukset johon osallistuvat kaikki seutukunnan turvallisuusviranomaiset.

Meripelastuksen taso Suomessa on korkeatasoista. Meripelastustoimi on hyvin organisoitua, sekä henkilöstö hyvin koulutettua. Vapaaehtoisten meripelastusseurojen toiminta, varustus ja kalusto kehittyvät ja heidän panoksensa Suomen meripelastukselle on korvaamaton.

Meripelastuksen hätänumero on **0204 1000**. Avun saa myös yleisestä hätänumerosta **112**.

4.2. KESKEISET TOIMENPITEITÄ VAATIVAT ONGELMAKOHDAT

4.2.1. Ongelmat, riskit, uhat

Riski onnettomuuksien lisääntymiseen vesillä on olemassa esim. laivaliikenteessä. Mahdollisia riskejä ovat esim. yhteentörmäys, karilleajo, blackout (sähköisen laitteiston tai koneiston vika jolloin kaikki toiminta aluksella pysähtyy). Näistä taas aiheutuu mahdollisia lisäriskejä ympäristölle, muulle merenkululle ja itse alukselle. Ympäristölle suurimman riskin aiheuttaa öljyvahinko.

Veneilykokemuksen vähäisyys, välinpitämättömyys varautumisessa ja varustautumisessa sekä paikallistuntemuksen puute saattavat aiheuttaa avuntarpeen vesillä liikuttaessa. Merialueella keliolosuhteet saattavat muuttua äkillisesti tai veneeseen saattaa tulla yllättävä vika. Perinteisten navigointitaitojen puute aiheuttaa ongelmia luotettaessa pelkästään elektronisiin merenkulkulaitteisiin.

Alueilla missä valvonta on vähäisempää, soutu- ja perämoottoriveneily muodostaa oman riskinsä. Tällaisia alueita ovat joki- ja järviolueet

Vaatimukset EU:n taholta vaikuttavat, että kuntien virallisilla uimarannoilla pitää olla uimavalvoja ja tietynlainen varustelu joka aiheuttaa kustannuspaineita. Tästä seuraa että viralliset uimarannat vähenevät.

Jääalueella liikkuminen vaatii myös paikallistuntemusta mm. virtapaikoista ja mahdollisista railoista. Ylivieskan seutukunnan alueella rannikon tuntumassa on jonkin verran kelkkailuun sopivia uria. Osa kelkkailusta tapahtuu jääalueella. Kelkkailu voidaan aloittaa jo hyvin nuorena (15-vuotiaana) jolloin usein intoa on enemmän kuin kykyä ja taitoa jäällä liikkumiseen. Myös varautuminen ja varustautuminen yllättäviin hankaluuksiin on usein riittämätön.

4.2.2. Nykyiset toimenpiteet

- Vesi- ja maastoliikennettä valvotaan seutukunnan merialueella tehokkaasti merivartioston ja poliisin toimesta.

- Vesiliikenteen turvallisuutta on pyritty parantamaan valistamalla mm. pitämällä meripelastustoimen valistuspäivä. Myös kouluissa järjestetään nuorille oppilaille valistusta turvallisesta veneilystä ”Turvanasi merellä-Merivartiosto” kampanjalla joka on suunnattu 9-luokkalaisille peruskouluissa.
- Tarkastusten yhteydessä veneilijöitä on palkittu mm. avaimenperillä ja samalla valistettu.
- Merenkululaitoksessa veneilyasian neuvottelukunnalla on ”Veneilyn ja vesillä liikkumisen turvallisuusohjelma 2006-2016” vesillä liikkumisen turvallisuuden kehittämiseksi.
- Pääosin väylästä on hyvin merkitty ja hoidettu
- Viranomaiset tekevät yhteistyötä valistuksessa ja valvonnassa
- Kansalaisopistot ja työväenopistot järjestävät merenkulunkursseja ja paljon veneilytaitoa siirtyy myös ”isältä pojalle”
- Meripelastusharjoituksia järjestetään säännöllisesti eri toimijoiden kesken yhdessä ja erikseen
- Tiedottamista ja valistamista mm. median avulla kausiluontoisilla tiedotteilla, radiohaastatteluilla ja lehtijutuilla

4.2.3. Keskeiset toimenpide-esitykset/suosituks

- Vesiliikenteen valvonnan määrän lisäämiselle ei tarvetta, panostetaan laatuun. Valvontavastuu merialueelle on merivartiostolla johon poliisi mahdollisuuksien mukaan osallistuu.
- Valistustyön jatkaminen ja kehittäminen tarkastusten yhteydessä. Valistustyön jatkaminen myös oppilaitoksissa ja eri tilaisuuksissa yhteistyössä turvallisuusviranomaisten ja veneilykerhojen kanssa.
- Jatketaan veneilijöiden palkitsemista tarkastusten yhteydessä asioiden ollessa kunnossa.
- Hyödynnetään paikallista mediaa tiedottamisessa ja valistustyössä
- Meripelastusharjoituksia järjestetään entiseen tapaan. Isommat yhteisharjoitukset toteutetaan merivartioston koordinoimana. Pienempiä paikallisharjoituksia järjestetään paikallisesti sopimalla meripelastuksen suorittajien kesken joko yhdessä tai itsenäisesti.
- Ympäristölle suurimman riskin aiheuttaa öljyvahinko ja tähän tulee varautua yhteistyön kehittämisellä.
- Himangan liittyminen Kalajoen kaupunkiin lisää saaristoalueita ja rantaviivaa, johon tulee varautua.

5. RIKOSTEN ENNALTA EHKÄISY JA TORJUNTA

- ennalta estävä poliisitoiminta
- yleinen järjestys ja turvallisuus
- rikostorjunta

5.1. NYKYTILA

Rikosten ennaltaehkäisyn kannalta tärkeää on syrjäytymisen ehkäisy ja hyvä sosiaalinen turvallisuus. Syrjäytymistä ehkäisemällä vaikutetaan rikosten määrään sekä lyhyellä, että pitkällä aikavälillä. Muita rikoksia ennaltaehkäiseviä tekijöitä ovat korkea kiinnijäämisriski ja rangaistusten nopea toimeenpano. Arjen turvallisuuden kannalta on tärkeää, että massarikosten selvitystaso on niin korkea, että se ylläpitää luottamusta yhteiskunnan toimivuuteen. Rangaistusten nopea toimeenpano on erityisen tärkeää nuorten ja ensikertalaisten rikosentekijöiden kohdalla. Rikolliseksi rekrytoitumisen ehkäisy ja rikoskierteen katkaisu edellyttää viranomaisten välistä yhteistyötä. Rikosten ennaltaehkäisyn kannalta keskeisiä poikkihallinnollisia toimenpiteitä ovat varhainen puuttuminen, rikosprosessin nopeuttaminen ja rikosasioiden käsittelyketjun ja sosiaalisten toimien tarkastelu rinnakkain, sekä viranomaisten välisten rajojen poistaminen.

Yhdessä eri viranomaiset voivat lisätä lasten ja nuorten hyvinvointia. Panostamalla heihin tulevaisuudessa voimme mahdollisesti ehkäistä rikollisuuden kasvua. Kuntiemme alueella on meneillään useita projekteja ja toimintamalleja esimerkiksi syrjäytymisen ("Elämän eväspaketti", pitkäaikaistyöttömien työllistämiprojekti) ja päihdehaittojen ehkäisyyn (ehkäpä - nuorten päihteiden käytön vähentäminen, rovastikunnallinen Saapastoiminta). Nuorison kanssa toimivia tahoja koulutetaan varhaiseen puuttumiseen, panostetaan nuorisotilojen uusimiseen ja järjestämiseen sekä sääntöjen yhtenäistämiseen (nollatoleranssi erilaisissa nuorisotapahtumissa). Jokaisella kansalaisella on velvollisuus ja oikeus osallistua yhteisen hyvinvoinnin saavuttamiseen "Koko kaupunki kasvattaa" -toimintaperiaatteiden tavoin ja uusi lastensuojelulaki tuo lisäedellytyksiä toimia lasten ja nuorten hyväksi. Jokaisen kunnan tai kuntayhtymän on laadittava lapsi- ja nuorisopoliittinen suunnitelma sekä hyväksyttävä lastensuojelua koskeva suunnitelma päättäjillään. Kouluilla toteutetaan omalta osaltaan tulevaisuuden aikuisiin tähtäävää työtä, koulupoliisi- ja koulukuraattoritoiminnan avulla. Kaikki tämä vaatii viranomaisten yhteistyötä niin vanhojen hyvien toimintamallien parissa toimien kuin uusia keinoja keksien.

5.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

- Uusia projekteja kehitetään ja käynnistetään koko ajan (Sytykkeen Etsivä nuoriso- ja perhetyö)
- Uusi lastensuojelulaki, lapsen etua yhä enemmän kuunnellen.

- Viranomaisten ilmoitusvelvollisuus, yhä enemmän ehkäisevää lastensuojelutyötä varsinaisen sosiaalityön lastensuojelun rinnalle
- Lähestymiskiellon uudistuminen, perheen sisäinen lähestymiskiello
- Perheväkivallan ehkäisy- ja toimintamalli joka kunnassa - tarkoituksena tunnistaa, turvata ja toimia
- Rikosprosessien helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi sovitteluvirastoja, yksinkertaisissa prosesseissa otettu käyttöön kirjalliset menettelyt
- Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden huomioiminen maankäytön suunnittelussa, esimerkiksi eri alueiden sosiaaliset rakenteet
- Päihteiden vähentämiseen kiinnitetään huomiota ja pyritään edistämään entisestään valvonnalla ja aktiivisella yhteistyöllä.

6. VÄKIVALLAN VÄHENTÄMINEN

6.1. NYKYTILA

Väkivallan määrä Suomessa on korkea verrattuna muihin läntisiin maihin. Tahallisia henkirikoksia tehdään Suomessa vuosittain asukasta kohden noin kaksikertainen määrä Euroopan unionin jäsenmaiden keskiarvoon verrattuna. Vain Baltian maissa ja Unkarissa rikostaso on vielä Suomeakin korkeampi. Valtaosa henkirikoksista on puolisoitten, sukulaisten ja tuttavien välisiä. Naisen surmaaja on useimmiten puoliso, entinen puoliso tai seurustelukumppani. Miehen surmaaja taas on yleisimmin ystävä tai tuttava. Pahoinpitelyjen määrä on lisääntynyt noin puolella viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kasvu koskee erityisesti tavallisia ja lieviä pahoinpitelyjä, joiden ilmoittaminen poliisille on aiempaa yleisempää. Väkivallan vähentäminen on asetettu kansalliseksi tavoitteeksi.

Väkivaltaan puuttumisen toimintatavat tulisi liittää viranomaisten jokapäiväiseen toimintaan ja työtapoihin. Turvallisuusyhteistyöhön osallisten toimintatapoja tulisi suunnitella yhdessä siten, että eri tahojen tarpeet muun muassa tiedonhankinnassa ja väkivaltaan puuttumisessa tulevat huomioon otetuiksi. Näin syntyy kattavampi käsitys väkivaltaongelman sisällöstä paikkakunnalla ja samalla syntyy mahdollisuus havaita yhteistyön tuloksia. Toimintatapa voi olla esimerkiksi sellainen, että eri toimijoiden vastuu yhteisessä väkivallan vähentämistyössä määritellään selkeästi. Poliisi tuottaa yksityiskohtaista tietoa väkivallan sisällöstä, tapahtumapaikoista ja väkivaltaisista henkilöistä, sekä ohjaa uhrin ja tekijän muiden viranomaisten tai vapaaehtoisjärjestöjen palveluihin. Terveystoimi tunnistaa väkivallan ilmenemistapaukset. Sosiaalitoimi on aktiivinen väkivallan osapuolten välisten ongelmien vähentämisessä.

Väkivaltatilastoa alueellamme vuosina 2000 - 2007:

Perheväkivaltakotihälytys:

	Kalajoki	Oulainen	Alavieska	Merijärvi	Ylivieska	Sievi	Yht.
vuosi							
2000	14	26	9	0	27	7	83
2001	5	25	2	1	30	9	72
2002	12	22	6	8	45	6	99
2003	12	22	4	2	32	12	84
2004	15	34	5	2	38	9	103
2005	20	25	5	1	20	44	115
2006	34	37	8	1	49	14	143
2007	25	52	1	1	58	14	151

Kotihälytys:

vuosi	Kalajoki	Oulainen	Alavieska	Merijärvi	Sievi	Ylivieska	Yht.
2000	54	126	22	13	36	167	418
2001	52	158	12	21	39	201	483
2002	42	178	21	33	49	250	573
2003	102	127	20	12	59	237	557
2004	115	234	25	16	83	259	732
2005	115	240	30	14	72	334	805
2006	142	219	29	9	59	277	735
2007	121	205	17	7	54	237	641

Yksityisten paikkojen pahoinpitelyt:

vuosi	Kalajoki	Oulainen	Alavieska	Merijärvi	Sievi	Ylivieska	Yht.
2000	5	20	2	0	6	12	45
2001	13	8	2	0	1	19	43
2002	16	16	2	0	6	13	53
2003	20	24	1	1	15	30	91
2004	14	12	6	0	10	16	58
2005	9	16	3	1	8	46	83
2006	13	25	0	4	4	29	75
2007	18	18	6	5	5	20	72

Tilastojen valossa voidaan havaita, että väkivalta alueellamme on lisääntynyt huomasti, lähes joka kunnassa kasvanut kaksinkertaiseksi kaikilla mainituilla osa-alueille. Toki voi olla, että ilmoitusherkkyys myös väkivallan tekojen osalta on kasvanut, muttei sillä ole selitettävissä koko tilastoa. Myös yksityisten väkivaltarikosten ehkäisy on tärkeä turvallisuuden kokemiseen liittyvä tekijä.

6.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

- Päihdehaittojen vähentäminen

- Syrjäytymisen ehkäisy ja mielenterveystyö, erityisesti nuorten osalla
- Perheiden kanssa tehtävä työ (muun muassa neuvonta taloudellisissa vaikeuksissa ja toimeentulon turvaaminen, perheneuvolat ja perhetyö, ensi- ja turvakodit)
- Rikollisuuden ja häiriökäyttäytymisen tunnistaminen ja ehkäiseminen muun muassa teknisten apuvälineiden, kameravalvonnan ja yhdyskuntasuunnittelun avulla
- Yleisen väkivallan ja lähisuhdeväkivallan parissa tehtävä työ
- Viranomaisyhteistyö, median vaikutus, tiedotuksen vastuullisuus, internet ja keskustelupalstat, settinetti

7. RIKOKSEN UHRIN ASEMA

7.1. NYKYTILA

Rikoksen uhrin asema Suomessa on kansainvälisesti vertaillen hyvä. Suomen lainsäädäntö mahdollistaa uhrin oikeuksien toteutumisen jopa paremmin kuin monissa muissa Euroopan maissa. Tätä ilmentää muun muassa se, että syyttäjä hoitaa uhrin vahingonkorvausasian rikosprosessissa. Uhrin oikeudet eivät käytännössä kuitenkaan välttämättä toteudu toivotulla tavalla. Mahdollisia syitä ovat todistajien välinpitämättömyys tai pelkääminen sekä uhrin tietämättömyys oikeuksistaan. Kansalliseksi tavoitteeksi on asetettu, että rikoksen uhriksi joutunut saa riittävät ja kattavat tukipalvelut asuinpaikasta ja vastuuviranomaisesta riippumatta. Viranomaisten tulee ohjata uhri tukipalveluun.

Uhrien tukipalveluissa muilla kuin viranomaistoimijoilla on merkittävä tehtävä. Keskeisiä uhrien tukipalveluja ovat esimerkiksi Rikosuhripäivystys ja Raiskauskriisikeskus Tukinainen. Perheväkivallan uhrien turvakoteja on perustettu 1970-luvun lopulta lähtien. Turvakotien asiakkaista 97 prosenttia on naisia. Maahanmuuttajanaisten osuus on kasvanut. Tällä hetkellä suurissa kaupungeissa noin joka kolmas tai neljäs turvakodin asiakas on ulkomaalainen.

Rikoksen uhrin asialla toimii koko maassa viranomaistaholla yleensä ensimmäisenä poliisi, alueellamme useimmiten Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun hätäkeskuksen kutsumana. Poliisin yhteistyökumppanina työskentelee sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö, virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys. Toimintavälineinä ja tukitoimina uhreille toimivat erilaiset kriisiryhmät, turvakodit, ystävätoiminta, kuntoutus, yms. Kolmas sektori (muun muassa Rikosuhripäivystys, Raiskauskriisikeskus Tukinainen, yms.) tukee omalta osaltaan näitä edellä mainittuja toimintamuotoja.

7.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

- Informaatio rikoksen uhreille, poliisin, terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja tiedotusvälineiden kautta
- Uudet haasteet huomioitava (esim. maahanmuuttajien tilanteen huomioiminen ja tukeminen, sopeuttaminen; uudenlaisten rikosten uhrien huomioiminen, yms.)
- Liikenneturvallisuuden varmistaminen, nuorten kuskien riskialttiuden huomioiminen
- Kolmas sektori entistä enemmän mukaan

8. YRITYSTEN JA JULKISTEN PALVELUIDEN TURVALLISUUS

8.1. NYKYTILA

Yritysten ja julkisten palveluiden riski joutua rikoksen kohteeksi on lisääntynyt huumausaine-, väkivalta-, talous- ja tietoturvarikollisuuden kasvun, rikollisuuden kansainvälistymisen sekä ammattimaistumisen seurauksena. Myös henkilöstön riski joutua väkivallalla uhkailun tai väkivallan kohteeksi on lisääntynyt erityisesti palvelualan työtehtävissä.

Yritysten ja julkisten palveluiden turvallisuus koostuu niin sisäisestä kuin ulkoisestakin turvallisuudesta. Yritysten ja julkisten palveluiden turvallisuus on tärkeää koko alueen turvallisuuden kannalta, sillä turvallisuuden kasvaessa ko. tapauksissa lisääntyy myös yleinen turvallisuus. Yleinen ympäristön viihtyvyys vähentää omalta osaltaan ilkivaltaa, joten ympäristön siisteyden ja valaistukseen liittyvät tekijät ovat olennaisia koko alueen kannalta. Työpaikat kouluttavat henkilökuntansa erilaisten työturvallisuuskoulutusten avulla ja jokaisella isommalla yrityksellä ja julkisella laitoksella tai virastolla on oltava oma pelastus- ja turvallisuussuunnitelmansa, jota noudatetaan. Myös ensiaputaitoinen henkilö vaaditaan jokaiseen työyhteisöön. Toiminnasta riippuen tarvitaan lisäksi työpaikka- ja työtehtäväkohtaisia koulutuksia, kuten tulityökortit. Koska rikollisuuden muodot ovat muuttuneet ja lisääntyneet, työpaikkojen turvallisuuteen läheisesti liittyvät myös sertifiointia koskevat asiat. Ja koska yleinen turvallisuus on myös työpaikkojen näkökulmasta heikentynyt, tarvitaan lukuisia teknisiä apuvälineitä mm. valvontaa varten.

8.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

- Kameravalvonta, vartiointi, valaistus, kulunvalvonta, tekniset apuvälineet – muun muassa ilkivallan ehkäisemiseksi ja myös yksin töitä tekevien työntekijöiden turvallisuuden saavuttamiseksi
- Työntekijöiden testaukset ja vuokratyöntekijöiden valvonta
- Riskikartoitukset niin yrityksen sisäisistä kuin ulkoisistakin tekijöistä ja niihin liittyvät toimenpiteet (ilkivallan, uhkailun ja rötöstellyn ehkäiseminen) kirjattuna pelastussuunnitelmiin.
- Maankäytönsuunnittelu, yleisen järjestyksen ylläpitäminen ja turvallisuuden parantaminen muun muassa parkkialueiden suunnittelulla, liikenteen valvonnalla ja alueiden viihtyvyyttä parantamalla
- Turvallisuuspalveluiden kartoittaminen sekä niiden tietoon saattaminen yrityksille ja julkisille laitoksille ja virastoille.

9. SYRJÄYTYMISEN JA HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMISEN EHKÄISY

9.1. NYKYTILA

"Työttömyyden, köyhyyden, eri arvoisuuden, ulkomaalaisten puutteellisten kotiuttamisen, sairauksien ja päihteiden käytön aiheuttaman syrjäytymisen seurauksena yhteiskunnan ulkopuolelle ajautuvien määrä voi lisääntyä. Tämä aiheuttaa vakavia henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja kansantaloudellisia ongelmia, kuten alttiutta sairauksille, tapaturmille ja ennenaikaisille kuolemille. Perheväkivalta ja nuorten häiriökäyttäytyminen ovat myös osin tämän kehityksen seurausta. Rikolliseen elämäntapaan päädytään edelleenkin valtaosin osana syrjäytymiskehitystä. Pääosa rikoksen uusijoista rekrytoituukin rikollisiksi tätä kautta. Tehokas syrjäytymisen ehkäisy on siten merkittävä keino vaikuttaa sekä rikosten että onnettomuuksien määrään."

"Syrjäytymisen ehkäisy edellyttää tehokasta yhteistyötä ja ennalta estävää toimintaa. Keskeisiä toimenpiteitä ovat syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen, varhainen puuttuminen sekä oppilashuollon ja opinto-ohjauksen edelleen kehittäminen. Alkoholihaittojen vähentäminen vaatii laajaa yhteistyötä yli sektorirajojen. Kattava sosiaalipäivystys ja sosiaalipalvelujen saatavuus 24 tuntia vuorokaudessa on esimerkiksi perhe- ja lähisuhdeväkivallan kannalta keskeistä." (Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen. Sisäasiainministeriön julkaisu 19/2006)

Toimenpiteitä häiriökäyttäytymisen ehkäisyssä Nuorisotoimi pyrkii aktiivisesti ehkäisemään häiriökäyttäytymistä ja päihteidenkäyttöä. Ylivieskan seutukunnan alueella sosiaalipäivystys toimii viikonloppuisin ja arkipäivinä virka-ajan ulko-puolisina aikoina. Hallintolaki velvoittaa turvallisuustyön edellytyksenä monitahoista verkostoitumista.

Ylivieskan seutukunnassa on 2008 valmistettu Lähisuhde- ja perheväkivallan toimenpide-ohjelma, 2008 valmistetaan Nivala - Haapajärven seutukunnan kanssa yhteistä ehkäisevän päihdetyön toimenpideohjelmaa ja Varhaiskasvatuksen kehittämisohjelmaa sekä Ylivieskan kaupunki valmistaa Lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa. Kaikki em. ohjelmien tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy, yhteistyön tehostaminen, verkostoituminen, ennaltaehkäisevätyö ja varhainen puuttuminen. (Ylivieskan seutukunnassa em. asioita on kehitetty 2000-luvulla Rikollisuuden torjunta-, Varpu- ja Pessi-hankkeiden avulla.)

9.2. TOIMENPITEET ONGELMIEN RATKAISEMISEKSI

Syrjäytymisen ehkäisy edellyttää tehokasta yhteistyötä, ennaltaehkäisevää toimintaa ja resurssien oikeaa kohdentamista.

Syrjäytymisen ja häiriökäyttäytymisen ehkäisy edellyttää:

- Perhepalvelukeskuksen toiminnan luomista ja sen jatkuvaa kehittämistä. Asiakkaiden riittävän varhainen palveluihin ohjautuvuus

toteutuu vain yhteistyön vakiinnuttamisen ja selkeästi sovittujen toimintamallien kautta. Perhepalvelukeskuksen perustamiseksi Peruspalvelukuntayhtymä Kallio on laatinut hakemuksen päätökseen mukaan Oulun kaupungin ja Kainuun maakunnan Tukeva-hankkeeseen. (Kaste-ohjelmaan)

- Selviämisaseman perustamista, jotta resurssit oikein kohdennetaan muuttuvissa palvelurakenteissa (kaikille päihtyneille ei putka ole se oikea säilytys paikka). Toimiva selviämisasema kohentaisi tuntuvasti asiakkaiden hoitoon ohjautuvuutta ja mm. poliisien resurssit kohdentuisivat täsmällisemmin. (esim. Kokkolan selviytymisasema)
- Asuntojen järjestämistä ja ohjattua asumista päihdeongelmallisille, koska alueellamme on yhä enenevästi asunnottomia alkoholisteja.
- Nuorten syrjäytymisen tunnistaminen eri toimijoiden yhteistyöllä.
- Tuetaan ja ollaan mukana Turvakanava-hankkeen toteutuksessa. Turvakanava hankkeen tavoitteena on lisätä keskustelua eri hallinnonalojen, seurakunnan ja kansalaisjärjestöjen välillä yhteisissä ns. hankalissa kohderyhmissä kuten syrjäytyneissä, erityisryhmissä jne. Keskustelujen pohjalta muodostetaan työkaluja ja malleja turvallisuuden edistämiseksi. Turvakanavan sateenvarjon alle pyritään kokoamaan koko turvallisuuden kenttä ja tehostamaan vaikuttavuutta.

10. SEURANTA

Seudullinen turvallisuussuunnittelutyön johtoryhmä seuraa suunnitelman toteutumista ja antaa tarvittaessa kunnille väliraportit tiedoksi. Tarvittaessa johtoryhmä voi käyttää asiantuntijaryhmiä turvallisuussuunnitelman toteutumisen mahdollistamisessa. Tarvittaessa päivitetty turvallisuuteen vaikuttavat suunnitelmat jaetaan sähköpostitse. Suunnitelmien eri versiot ja raportit arkistoidaan sähköisesti.

Turvallisuussuunnitelma laitetaan kuntien nettisivuille, Rikoksentorjuntaneuvoston Turvallisuussuunnittelujen nettisivuille ja Setti nettisivuille kansalaisten luettavaksi. Myös Turvakanava.fi sivuja hyödynnetään tietoisuuden lisäämisessä.